

Woensdag 13 oktober 1915 – ochtendeditie

Het dagelijks brood (KVdW).

Brussel, 9 oktober.

Ge kunt uit uw prille kinderjaren onmogelijk vergeten hebben dat de geliefde houding van de legendarische Zuster Anna een afwachtende was. Zij stond, en zag uit. Zij was het verpersoonlijkte beeld der verwachting, en bleef dat goedsmoeds, zolang die verwachting niet was vervuld. Wij nu, Belgen in het algemeen en Brusselaars in het bijzonder, van wie het opgelegde geduld van lieverlede de hoofddeugd is geworden, en die, het woord van Beaumarchais Figaro indachtig, en daarin geholpen door ons aangeboren en trouwens zorgvuldig aangekweekt optimisme, alles maar liefst langs de goede zijde opnemen, - wij zijn allen als afgietsels van bewuste zuster geworden, met het verschil echter, dat wij in de vervulling van onze uitzichten maar een halve hoop durven stellen.

Dit laatste slaat niet, ik wens er u onmiddellijk attent op te maken, op de politieke toestand waarin wij verkeren, en waar ik voor het ogenblik niet aan wil denken. Niet meer trouwens dan ik voor het ogenblik denk aan onze economische toestand, die nochtans zulke twijfel kon wettigen. Neen, het gaat hier om het eenvoudigste ding der wereld: om de dagelijkse bete broods, waar velen, door het eenvoudige feit van hun bestaan, recht menen op te hebben, en zonder dewelke overigens bedoeld bestaan een negatief begrip zou worden.

En nu doet gij mij opmerken, dat het zowaar de eerste maal niet is, dat ik voor dit levensvraagstuk uw aandacht opeis. Daar antwoord ik u onmiddellijk op, dat ik het niet meer heb gedaan sedert zaterdag 19 Juni jl. hetgeen een hele spanne tijds is, waarin zelfs de

gewetensvolste lezer heel wat kan vergeten hebben. Dit is trouwens de enige reden niet om er op terug te komen, en die reden zoek ik zelfs niet in het bestendigen van het komkommertijdvak, waar de journalistiek in dit land onder leeft; want nimmer, ik verzeker u, heeft dit komkommergewas weelderiger, langer en tot walgingszatheid toe getierd, dan in dit weinig gezegende jaar 1915. Andere jaren hadden wij, op dit eigenste tijdstip, het blijde, meest opgewekte hernemen van het winterseizoen; weer gingen de schouwburgen open; over een kleine maand zou het politieke leven hernemen en men gordde zich reeds tot de strijd aan. Dit jaar echter ... nu ja, de Duitsers hebben wel een schouwburg, onder intendantschap van dr. Jaeschke, met een vast en uitgelezen gezelschap, dat in onze Parkschouwburg geregeld het klassieke en moderne repertoire opvoert. Dit is echter, zoals ik zegde, voor de hier residerende Duitsers, en het ligt buiten de wens dat de Belgen zich daarmee zullen bemoeien. En wat de politiek aangaat ... maar ik heb u gezegd dat ik er vandaag niet aan wil denken, al vervult de herinnering aan onze arme Belgische staatkunde mij zowaar met weemoed ... Niet dus de oneindige komkommertijd, ik verzeker u, doet mij grijpen naar dit onderwerp als naar de plank der redding; en zelfs niet mijn slecht karakter (dat trouwens heel goed is). Neen: de reden is eenvoudig, dat ik werkelijk iets nieuws te vertellen heb aangaande het dagelijks brood, hoezeer dit u moge bevreedden; en dat nieuwe is het volgende.

- Gij weet, of hebt het vergeten (en daarom herhaal ik het), dat iedere Belg, sedert de tussenkomst van het Amerikaanse steuncomité en na de onvermijdelijke wisselvalligheden van de aanvang, recht kreeg op twee honderd vijftig grammen in beginsel spierwit brood per dag, of de daarmee overeenkomende hoeveelheid zuivere tarwebloem (altijd in beginsel), en daarvoor betaalde achtenveertig centiemen per kilo. Het was het regime waaronder wij leefden; niet echter

overall, vermits ik dezer dagen nog in een Brussels blad moest lezen dat één der meest geteisterde en trouwens minst verzorgde steden van het land, Dinant nl., acht dagen lang zonder brood heeft gezeten. “Op Donderdag 23 September” schreef de toevallige Dinantse correspondent der “Belgique” in het nummer van de 5e dezer, “heeft men tegen betaling een kilo zwart brood per gezin uitgedeeld, en sedertdien hebben wij niets meer zien komen.”

- Aldus te Dinant, en ik heb, in de laatste tijd wel meer klachten van die aard gehoord, inzonderheid wat de kleur van het brood betreft. Te Brussel echter hadden wij helemaal niet te klagen: de toestand was dat wij niet veel, en voor sommigen te weinig, maar heel goed, mooi wit brood te eten kregen, en die toestand duurde, tot ons groot genoegen, al maanden.

Hij was echter voor verbetering vatbaar, zoals alles wat menselijk is. En die verbetering werd ons dan ook als aanstaande aangekondigd, zodat ons genoegen zich met nieuwe dankbaarheid, tot grote lof van wie dat toekwam, ging vermenigvuldigen. Het brood was duur: men zou het van achtenveertig tot tweeënveertig, en zelfs tot veertig centiemen verlagen. Het brood was voor handarbeiders schaars en onvoldoende: ons dagelijks rantsoen zou van tweehonderd vijftig tot driehonderd veertig dagelijkse grammen worden gebracht. Een kleine maand geleden stond aldus in al de bladen te lezen, en wij wreven in onze handpalmen, hetgeen geen aristocratisch gebaar is misschien, maar een dat te oprechter is van erkentelijkheid.

En dat dit geen belofte in de wind was, de huilerige najaarswind die ons tussen haakjes vandaag vooral met reumatiek bedreigt: ik kon het terdege opmaken uit het gesprek, dat ik veertien dagen geleden al mocht hebben met een vriend uit Leuven, die mij verzekerde dat in deze stad de nieuwe maatregelen reeds werden toegepast en die niet de minste reden had om in deze te jokken.

Wij hadden dus alle recht te denken, dat ook Brussel een zelfde lot weldra zou worden beschoren. Tot hiertoe echter zagen wij niets komen, zoals Anna zwagerin van wijlen Blauwbaard (en die hem zulke lelijke poets zou spelen). En dat dit nog heel wat kan duren, maak ik op uit de sceptische glimlach van mijn bakker, - een glimlach waar hij het onvervreemdbaar geheim van bezit, - toen ik hem vroeg wanneer de nieuwe reglementering nu zou worden toegepast.

Intussen is er, in de Brusselse stadswijk, waar ik woon, iets gebeurd, dat nog minder geruststellend is dan het ongelovig gesmaal van de bakker. Er is namelijk, dat deze zelfde handlanger van onze vertwijfeling sedert eergisteren brood is gaan leveren dat niet meer wit is, gelijk wij dat nu al maanden lang gewoon waren, maar bruin, bruin als in de tijd der aanvankelijke wisselvalligheden, bruin van het maïsmeel, dat ons brood zwaar en zuur komt maken. En met dat al hebben wij, schijnt het, nog geen reden van klagen: in dezelfde wijk vergaat het de verbruikers als de inwoners van Dinant: zij hebben gisteren vergeefs op hun dagelijks brood gewacht ...

Ziedaar vooralsnog tot hoever de beloofde verbetering strekt. Als troost kan gelden dat wij, om dat ontbrekende of onzuivere brood te smeren, beschikken over boter aan vijf frank tachtig het kilo, over reuzel, die even duur kost als varkensvlees (vier frank tachtig), en over margarine, die beneden de vier frank niet meer te krijgen is ...

Het Italiaanse blad Tribune heeft een artikel over de werkzaamheid van de Belgische regering te Havre. De meeste ministeries, zoals van landbouw, posten en spoorwegen, justitie, nijverheid en arbeid, hebben begrijpelijkerwijze weinig te doen. De minister van onderwijs toeft reeds sedert enige tijd in Den Haag, waar hij in het belang der Belgische vluchtelingen werkzaam is. Het drukst heeft het de minister van oorlog, baron de Brocqueville, die afwisselend te Havre en te Duinkerken verblijf houdt. Tussen hem, de koning en luitenant-

generaal Wielemans, de chef van de generale staf, vinden voortdurend besprekingen plaats. Drukke bezigheden heeft ook de nieuwe minister van buitenlandse zaken Beyens, de vroegere gezant aan het Berlijnse hof. Bijna alle gezanten bij het Belgische hof zijn naar Havre meegegaan. Alleen de gezanten van Argentinië, Spanje en de Verenigde Staten zijn te Brussel gebleven. Op 28 oktober 1914 heeft de Turkse gezant wegens het uitbreken van de oorlog Havre verlaten, en in december is de pauselijke nuntius monseigneur Tacci Porcelli naar Den Haag vertrokken en sedertdien niet teruggekeerd. De minister van koloniën, Renkin, heeft het druk met de zorg voor de troepen die naar Kongo gaan. De minister van financiën houdt zich bezig met de Belgische leningen, en zijn collega van binnenlandse zaken heeft de zorg voor de 160.000 Belgische vluchtelingen, die zich in Frankrijk bevinden.

Woensdag 13 oktober 1915 – avondeditie

Geïnterneerde Belgen.

Naar de Telegraaf meldt, wordt een gedeelte van de fabriek der industriële maatschappij Trompenburg, aan de Amsteldijk, in gereedheid gebracht voor de huisvesting van een tachtigtal geïnterneerde Belgen, die uit verschillende kampen in ons land daarheen komen, ten einde in genoemde fabriek werkzaam te zijn.

Het Vaderland meldt, dat, dank zij een gift van de prinses de Ligne, het Belgisch comité te 's Gravenhage, waar dit nodig blijkt, hospitalen zal stichten in de plaatsen bij de interneringskampen, ten behoeve van de gezinnen der Belgische militairen. Met een hospitaal te Gaasterland zal worden begonnen.

Voor de Belgen.

Londen, 13 oktober. Er is te Bordeaux een belangrijke vergadering gehouden, georganiseerd door het Frans-Belgische comité tot steun der Belgen. De Franse oud minister Steeg presideerde. De Belgische minister van staat, Vandervelde, voerde het woord. De vergadering heeft een telegram van hulde aan koning Albert gezonden.